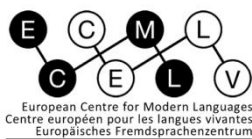

Európsky deň jazykov
26. september

Na prahu veku polyglotov

Zvládnuť škálu rozmanitých jazykov je jednoduchšie ako sa na prvý pohľad zdá, píše Neil Madden

Keby sa vám niekto prihovril slovami „flisni me mua“, vedeli by ste, čo znamenajú alebo akým jazykom hovorí? Európske jazykové dedičstvo s približne 225 pôvodnými jazykmi je bohaté a rozmanité; fakt, ktorý si zaslúži oslavy. Ako sa však Európanom darí učiť sa jazyky svojich blízkych (i vzdialených) susedov? Mnohí Európania si myslia, že normou určujúcou život väčšiny je používanie jedného jazyka a fungovanie v monolingválnom prostredí. Približne polovica až dve tretiny svetovej populácie je však do určitej miery dvojjazyčná a významný počet obyvateľov je dokonca viacjazyčných (znamená to, že disponujú určitou úrovňou kompetencie vo viacerých jazykoch – od porozumenia, cez písanie až po rozprávanie a kombinácie týchto kompetencií). Viacjazyčnosť je v ľudskej spoločnosti omnoho bežnejším javom než jednojazyčnosť. Milióny ľudí na svete si myslia, že neovládajú žiadny iný, iba svoj materinský jazyk; mnohí z nich však napriek tomu do určitej miery ovládajú aj iný jazyk. Príležitosti učiť sa nový jazyk neboli ešte nikdy také obrovské ako dnes. Cieľom Rady Európy je zdôrazniť hodnotu jazykového vzdelávania, a preto sa rozhodla vyhlásiť 26. september za Európsky deň jazykov (EDJ). Základnou myšlienkou a posolstvom EDJ je podpora „viacjazyčnosti“. Myšlienka nie je ani nová, ani nezvyčajná. V skutočnosti iba odráža každodennú realitu mnohých obyvateľov Afriky a Ázie, ale i situáciu v určitých oblastiach Európy ako Benelux a Škandinávia, či v niektorých štátoch Stredomoria. Nechce ľudí vystrašiť, aby si mysleli, že sa musia naučiť jazyk na úrovni rodeného hovoriaceho. Cieľom je, aby sa vedeli dohovoriť a aby im druhí porozumeli, podľa ich vlastných potrieb a požiadaviek. Vyzerá to tak, že medzinárodnému rozširovaniu angličtiny sa nedá odolať a z prieskumov vzniká dojem, že dosiahnutie určitého stupňa znalosti angličtiny je prioritou pre najväčší počet študentov jazykov (podľa Eurobarometra jeden z troch študentov tvrdí, že dokáže v angličtine konverzovať). Keď sa ale podarí dosiahnuť tento cieľ, nie je dôvod zostať iba pri angličtine. Cenným nástrojom môžu byť aj mnohé ďalšie jazyky, ktoré pomôžu ich používateľom získať čo najviac životných skúseností, či už pre prácu alebo jednoducho pre cestovanie a zábavu. Jednou z irónií globalizovaného sveta je, že marginálna hodnota angličtiny môže klesnúť. Stále viac ľudí je schopných dnešnú „lingua franca“ používať na vysokej úrovni, a preto sa tým, čo zaväži, stáva schopnosť hovoriť ďalšími jazykmi. Vo svete práce a vzdelávania budú rodeným hovoriacim anglického jazyka konkurovať kandidáti, ktorí už ovládajú iný jazyk – svoj materinský – navyše aj angličtinu a čoraz častejšie na slušnej úrovni aj tretí alebo štvrtý jazyk. A schopnosť komunikovať v iných jazykoch neprináša iba

Európsky deň jazykov 26. september

ekonomické výhody a benefity. Umožňuje nám byť otvorení voči druhým ľuďom, ich kultúram a postojom a zároveň podporuje väčšiu duševnú flexibilitu tým, že nám dáva možnosť uplatňovať iné systémy reprezentácie a pružnosť perspektívy. -2- Nemali by sme podceňovať hodnotu jazykového vzdelávania, ktoré nám umožňuje hlbšie pochopiť a spoznať iných ľudí, kultúry a tradície iných krajín. Tí, čo dokážu sebavedome komunikovať s ľuďmi iných kultúr, sa obvykle vyznačujú omnoho vyššou úrovňou tolerantnosti. A nesmieme zabúdať, že jednojazyčnosť z nás robí závislých na jazykových kompetenciách a dobrej vôli iných. Zvládnutie cudzieho jazyka znamená viac než získanie ďalšej užitočnej zručnosti – je odrazom postoja, rešpektu a úcty k identite a kultúre iných národov a tolerancie rozmanitosti. Rada Európy je priekopníkom programu umožňujúceho ľuďom zmerať si úroveň svojich jazykových kompetencií v cudzom jazyku. Cieľom projektu Európske jazykové portfólio je motivovať učiacich sa ocenením ich úsilia o rozšírenie a diverzifikáciu jazykových zručností na všetkých úrovniach; a poskytnúť záznam o získaných zručnostiach, ktorý je možné využiť napr. pri prechode na vyššiu úroveň štúdia alebo pri hľadaní zamestnania doma i v zahraničí. Žiaci a študenti si môžu podľa tabuľkového systému vyhodnotiť svoje schopnosti - v oblasti porozumenia, čítania, hovorenia a písania - a zaradiť ich do jednej zo šiestich európskych úrovní. Tieto štandardy boli prijaté hlavnými certifikačnými orgánmi v Európe, mnohými členskými štátmi a Európskou úniou, najmä ich súčasť pod názvom Europass, ktorý bol vytvorený s cieľom zvýšenia transparentnosti jednotlivých schopností a ich porovnateľnosti v jednotlivých členských štátoch. Jednou z ústredných tém Európskeho dňa jazykov je posilnenie vnímania jazykového vzdelávania ako celoživotného procesu. Mnoho dospelých má pocit, že už zmeškali (alebo premárnili) príležitosť naučiť sa nový jazyk počas svojho formálneho vzdelávania a že je príliš neskoro začať sa učiť odznovu. Nie je. V celej Európe sú k dispozícii kurzy, programy a techniky (od kníh až po CD-romy) zamerané na zlepšenie jazykových kompetencií. Často však chýba práve osobná motivácia prekonať faktor tzv. „strachu z jazyka“. Mnohí svoje jazykové schopnosti rozvinú až po skončení školy alebo univerzity. Nie je to až také prekvapujúce; učenie jazyka v škole často vnímame skôr ako nepríjemnú povinnosť než príležitosť. Hodnotu iných jazykov si väčšinou uvedomíme až vtedy, keď začneme objavovať svet okolo nás, či už je to kvôli práci alebo pre zábavu. Na povzbudenie môžeme povedať, že každý ďalší jazyk sa učí ľahšie. Takže, keď sa nám podarí prekonať prvú latku, možno dostaneme chuť skúsiť aj maďarčinu alebo čínštinu.

Ak chcete zapracovať na svojich jazykových kompetenciách a dozvedieť sa viac o Európskom dni jazykov, ponúkame vám niekoľko odkazov na webové stránky s užitočnými informáciami:

www.coe.int/edl - Európsky deň jazykov vrátane sekcie pre registráciu na podujatia a veľa ďalších užitočných návrhov a informácií

www.coe.int/lang - Sekcia/divízia jazykovej politiky Rady Európy, Štrasburg

Európsky deň jazykov
26. september

www.coe.int/portfolio - Európske jazykové portfólio

www.ecml.at – Európske centrum pre moderné jazyky (Graz, Rakúsko);

www.europass.cedefop.eu.int – webová stránka pre Europass

www.coe.int/minlang - Európska charta regionálnych a menšinových jazykov

A mimochodom, odpoveď na úvodnú otázku je „rozprávaj sa so mnou“, v albánčine.

Neil Madden je nezávislý novinár žijúci v Štrasburgu